

WOJEWODA
ZACHODNIOPOMORSKI

Szczecin, 28.03.2024 r.

Znak: WZPS-5.431.2.2.2024.MA

**Pan
Andrzej Wyganowski
Burmistrz Stepnicy**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej¹ oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli², w dniach 7 – 9 lutego 2024 r. przeprowadzona została kontrola w trybie zwykłym w Gminie Stepnica. Czynności kontrolne wykonywane były w siedzibie Urzędu Miasta i Gminy w Stepnicy przy ul. T. Kościuszki 4 oraz w Miejsko - Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Stepnicy (podmiocie organizującym pracę z rodziną) przy ul. B. Krzywoustego 41 a.

Kontrolę przeprowadził zespół inspektorów Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie, na podstawie upoważnienia Nr 11/2024 z 15 stycznia 2024 r., w składzie: Małgorzata Andraszkiewicz – starszy inspektor wojewódzki, osoba kierująca zespołem i Karolina Czaja - Śmietana – starszy inspektor wojewódzki.

Kontrolą objęto sposób realizacji wybranych zadań z zakresu wspierania rodziny, w szczególności zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa w okresie od 1 stycznia 2022 r. do 9 lutego 2024 r. oraz realizację zaleceń pokontrolnych z kontroli przeprowadzonej w Gminie Stepnica w dniach 3 – 5 lutego 2021 roku.

Ustaleń dokonano na podstawie analizy dokumentacji dostępnej w Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Stepnicy oraz wyjaśnień udzielonych przez Pana Jarosława Gruszczyńskiego, dyrektora Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stepnicy na podstawie upoważnienia Nr 7/2024 z dnia 7.02.2024 r. Burmistrza Miasta i Gminy Stepnica.

Akta kontroli str. 1-13

Działalność Gminy Stepnica w zakresie objętym kontrolą oceniam pozytywna z uchybieniami³

¹ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r., poz. 177 z późn. zm.)

² Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477)

³ Do oceny kontrolowanego podmiotu stosuje się 4-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowościami i negatywna.

Oceny dokonano na podstawie analizy sposobu realizacji przez Gminę Stepnica następujących zadań z zakresu wspierania rodziny.

1. Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych bez wsparcia asystenta – monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych bez wsparcia asystenta

Na dzień kontroli wszystkie rodziny, u których pracownik socjalny zdiagnozował w wywiadzie środowiskowym niewydolność opiekuńczo – wychowawczą objęte były wsparciem asystenta.

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem

W kontrolowanym okresie na terenie gminy prowadzono procedurę Niebieskie Karty w 8 rodzinach, które nie zostały zdiagnozowane jako rodziny z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, nie miały przyznanego asystenta rodziny, ani dzieci w pieczy zastępczej. Po analizie wszystkich przypadków rodzin stwierdzono, że po wszczęciu procedury i pozyskaniu informacji o trudnościach w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w rodzinach przeprowadzono wywiad środowiskowy. W każdym przypadku zaproponowano rodzinie wsparcie asystenta. Rodziny odmówiły tej formy wsparcia. W jednym przypadku (tab. 6 poz. 2) rodzina opuściła teren gminy, a informacja o procedurze Niebieskie Karty przekazana została zgodnie z właściwością. W przypadku dwóch rodzin procedura Niebieskie Karty na dzień kontroli trwała nadal.

Podczas kontroli, nie wykazano innych rodzin zagrożonych kryzysem. W zakresie tym nie stwierdzono nieprawidłowości.

Akta kontroli 14-43

2. Rodziny objęte wsparciem asystenta.

Na dzień kontroli w gminie zatrudnionych było dwóch asystentów rodziny, którzy swoim wsparciem obejmowali 11 rodzin z 21 dziećmi. Zgodnie z art. 15 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej: „liczba rodzin objętych wsparciem jednego asystenta nie może przekroczyć 15”. W związku z tym należy stwierdzić, że liczba asystentów w Gminie Stepnica była adekwatna do potrzeb gminy. W kontrolowanym okresie, na terenie gminy przebywało 15 rodzin zobowiązanych do współpracy z asystentem przez sąd.

Wsparcie asystenta dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Oceny pracy asystenta dokonano na podstawie analizy indywidualnej 10 przypadków rodzin objętych wsparciem w kontrolowanym okresie (rodziny: tab. 3 poz. 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15).

Przeanalizowano sposób przydzielenia asystenta rodzinom. We wszystkich przypadkach przydzielenie nastąpiło zgodnie z procedurą opisaną w art. 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Analizie poddano 23 plany pracy z rodzinami. Wszystkie zawierały określone w przepisach elementy. W przypadku 3.14 (asystentura sądowa) asystent nie mógł stworzyć planu pracy z rodziną, ponieważ nie udawało się zastać rodziny w miejscu jej zamieszkania. Rodzina odmówiła współpracy, a ośrodek o fakcie tym powiadomił sąd, który w konsekwencji uchylił postanowienie zobowiązujące rodzinę do współpracy z asystentem.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań asystenta rodziny należy dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny nie rzadziej niż co pół roku i przekazywanie jej podmiotowi organizującemu pracę z rodziną. Analizie poddano 29 ocen sytuacji rodzin, których asystenci dokonali w kontrolowanym okresie. Wszystkie dokonano w terminie określonym w przepisach i przekazano podmiotowi organizującemu pracę z rodziną.

Analiza formalna wskazała, że w dwóch przypadkach 3.15, 3.14, w wywiadach środowiskowych, na podstawie których przydzielony został asystent brakowało informacji o rodzaju trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych występujących w rodzinie, a także informacji o sytuacji dzieci w tych rodzinach. W przypadku 3.12, przy zmianie asystenta brakowało jego przyznania oraz zgody rodziny na współpracę z tym asystentem.

Rodzina 3.13 brakowało planu pracy z rodziną przy objęciu jej wsparciem przez pierwszego asystenta, asystent nie dokonał też oceny końcowej. Zgodnie z oświadczeniem dyrektora ośrodka pierwszy asystent miał problemy z nawiązaniem kontaktu z rodziną i wejściem w jej środowisko, dlatego nie został sporządzony plan pracy z rodziną oraz nie została sporządzona ocena końcowa jej sytuacji.

Praca asystenta została poddana analizie także pod względem merytorycznym. W przypadku pięciu rodzin kontrolujący wnieśli uwagi.

Tab. 3. 15. – matka samotnie wychowująca dziecko. Asystentura od października 2022 r. na mocy postanowienia sądu. Rodzina w nadzorze kuratora. [tekst wyłączony z jawności].

Do ośrodka wpłynęła informacja o zaniedbaniach opiekuńczo – wychowawczych w stosunku do dziecka przebywającego pod opieką matki. W wywiadzie środowiskowym brak pełnej analizy sytuacji rodziny [tekst wyłączony z jawności]. Matka nie realizowała planu pracy. Dokumentacja wskazała, że asystent w rodzinie miał tylko jedno wejście w godzinach popołudniowych, co mogło wskazywać, że ma niepełny obraz funkcjonowania rodziny w kontekście relacji matki i dziecka oraz sprawowania nad nim opieki. [tekst wyłączony z jawności]. [tekst wyłączony z jawności] asystent dokonał jedynie aktualizacji planu pracy z rodziną, z której nie wynikało, że jest ona sporządzona we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i skoordynowana z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej. Matka zaprzestała współpracy z asystentem o czym poinformowany został sąd. Opuściła teren gminy.

Tab. 3. 12. - asystentura od października 2021 r. [tekst wyłączony z jawności]. Ze środowiska dochodziły sygnały o zaniedbaniach w sprawowaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, nadużywanie alkoholu i środków psychoaktywnych. W międzyczasie sąd zobowiązał rodzinę do współpracy z asystentem, a także ograniczył jej władzę rodzicielską przez nadzór kuratora. W dokumentacji asystenta zapisy świadczące o wyręczaniu rodziny w wypełnianiu przez nią funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Na dzień kontroli asystentura w rodzinie trwała nadal.

Tab. 3. 5. – [tekst wyłączony z jawności]. Asystenturą objęta od 2019 r. na mocy postanowienia sądu. W rodzinie nadzór kuratora. [tekst wyłączony z jawności]. [tekst wyłączony z jawności]. W dokumentacji asystenta brak wejść w godzinach popołudniowych i wieczornych, co może świadczyć o niepełnej wiedzy na temat relacji panujących w rodzinie oraz w jaki sposób sprawowana jest opieka nad dzieckiem. Brak informacji o współpracy z kuratorem i przedszkolem. Asystentura w rodzinie zakończona zgodnie z postanowieniem

sądu uchylającym zobowiązanie do współpracy. Monitoring prowadzony przez pracownika socjalnego był dokumentowany.

Tab. 3. 7. – [tekst wyłączony z jawności]. Asystentura w rodzinie od 2019 r. [tekst wyłączony z jawności]. Nie radzi sobie z wychowywaniem dzieci. [tekst wyłączony z jawności]. Dziecko umieszczone zostało w pieczy zastępczej, a matka została pozbawiona w stosunku do niego władzy rodzicielskiej. W dokumentacji prowadzonej przez pierwszego asystenta słabo udokumentowana współpraca z podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny. Asystentura w rodzinie trwa nadal.

Tab. 3. 11. – [tekst wyłączony z jawności]. Asystentura w rodzinie od września 2021 r. Rodzina pozostaje również pod nadzorem kuratora. Partner nadużywa alkoholu. Dzieci nie słuchają się matki. W międzyczasie matka rozstaje się z partnerem i polepsza się jej funkcjonowanie. Ze względu na osiągnięte efekty, współpraca z rodziną zostaje zakończona. Asystent prowadził monitoring sytuacji rodziny, który był dokumentowany. W dokumentacji asystenta brak wejść w godzinach popołudniowych i wieczornych.

W wyniku dokonanej analizy merytorycznej pracy asystenta pouczono, aby:

- dokonywać wizyt w środowisku rodzinnym również w godzinach popołudniowo - wieczornych,
- nie wyręczać rodziny w wypełnianiu przez nią funkcji opiekuńczo – wychowawczych,
- w rodzinach, w których zmienia się ich sytuacja, np. umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej sporządzać nowy plan pracy z rodziną, a nie dokonywać jego aktualizacji.

Akta kontroli 14-43, 44-148

Wsparcie asystenta dla kobiet w ciąży, ich rodzin lub rodziny z dzieckiem u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Zgodnie z oświadczeniem dyrektora ośrodka, w kontrolowanym okresie trzy rodziny skorzystały z jednorazowego świadczenia opisanego w art. 4 ust. 2 pkt 2 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”⁴. Do Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stepnicy, w okresie objętym kontrolą nie wpłynął wniosek o koordynowanie poradnictwa przez asystenta rodziny zgodnie z art. 8 ustawy.

Akta kontroli 149-152

3. Praca z rodziną dziecka przebywającego w pieczy zastępczej.

Art. 10 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje, że: „praca z rodziną jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną”. Na dzień kontroli, w pieczy zastępczej przebywało łącznie 33 dzieci z 21 rodzin. Szczegółowej analizie poddano sytuację 7 dzieci z 5 rodzin (5.2, 5.7, 5.9, 5.16, 5.20). pod kątem działań podejmowanych przez ośrodek przed i po umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej. We wszystkich analizowanych przypadkach ośrodek podejmował właściwe działania wspierające rodziny przed umieszczeniem dzieci w pieczy oraz działania na rzecz powrotu dzieci pod opiekę rodziców biologicznych.

W kontrolowanym okresie asystent pracował z 3 rodzinami, z których dzieci przebywały w pieczy zastępczej, 2 rodziny podlegały analizie indywidualnej (3.8, 3.13). Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

⁴ Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2023 r., poz. 1923 z późn. zm.).

Z informacji uzyskanych w jednostce wynika, że w kontrolowanym okresie do ośrodka wpłynęło łącznie 38 zaproszeń do udziału w posiedzeniach dotyczących okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej. Asystent osobiście wziął udział w 11, natomiast w 25 spotkaniach brał udział pracownik socjalny.

Akta kontroli 44-148

4. Zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa.

Zgodnie z oświadczeniem dyrektora ośrodka, Gmina Stepnica zapewnia mieszkańcom następujące formy wsparcia:

- poradnictwo psychologiczne z zakresu problemów wychowawczych, uzależnień, przemocy, świadczone na terenie ośrodka lub w miejscu zamieszkania rodziny,
- poradnictwo prawne świadczone na terenie Urzędu Miasta i Gminy w Stepnicy,
- placówkę wsparcia dziennego, organizującą zajęcia z edukacji społecznej, finansowej, socjoterapii,
- Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, funkcjonującego przy Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Stepnicy,
- pracowników socjalnych, informujących o możliwości skorzystania z bezpłatnej aplikacji mobilnej „Twój Parasol”,
- warsztatów „Szkoły dla Rodziców” przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Goleniowie.

Informacje o dyżurach specjalistów zamieszczone są na tablicy ogłoszeń oraz na stronie internetowej Gminy Stepnica.

Ponadto Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stepnicy w ramach zapobiegania izolacji, wykluczeniu społecznemu, a także w ramach wymiany wzajemnych doświadczeń organizuje dla mieszkańców spotkania oraz imprezy okolicznościowe.

Akta kontroli 154-155

5. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.

Na terenie Gminy Stepnica funkcjonuje jedna placówki wsparcia dziennego. Prowadzona jest w formie opiekuńczej przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zachodniopomorski Oddział Regionalny w Szczecinie, przeznaczona jest dla 15 dzieci i spełnia wymagania opisane w art. 18b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Akta kontroli 156-157

6. Realizacja zaleceń pokontrolnych z kontroli przeprowadzonej w Gminie Stepnica w dniach 3 – 5 lutego 2021 r.

Ocena realizacji zaleceń wydanych w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 8 marca 2021 r.:

- zwykle:
 - 1) zachować ciągłość w opracowaniu i realizacji gminnych programów wspierania rodziny, art. 176 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – **zalecenie zostało zrealizowane,**
 - 2) przyznawać asystenta rodziny zgodnie z trybem opisanym w art. 11 ustawy – **wydano zalecenie, aby w wywiadzie środowiskowym wskazywać rodzaj trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo -wychowawczych,**
 - 3) terminowo dokonywać okresowej oceny sytuacji rodziny, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 – **zalecenie jest realizowane.**

Akta kontroli 158

Podsumowanie ustaleń kontroli:

Stwierdzone uchybienia/nieprawidłowości:

- w wywiadzie środowiskowym brak informacji o rodzaju trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych,
- słabo udokumentowana współpraca z podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny, w tym z przedszkolem i kuratorem sądowym.

Przyczyny stwierdzonych uchybień/nieprawidłowości:

- niedopatrzenie

Skutki stwierdzonych uchybień/nieprawidłowości:

- formalne

Osoby odpowiedzialne za stwierdzone uchybienia/nieprawidłowości:

- asystent,
- pracownicy socjalni,
- dyrektor Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stepnicy,
- Burmistrz Stepnicy.

Uprawnienia jednostki kontrolowanej:

Zgodnie z art. 197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej ws. przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, jednostka kontrolowana może zgłosić umotywowane zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego w terminie 7 dni od daty jego otrzymania.

Wpis w książce kontroli:

Pozycja 33

Wystąpienie otrzymują:

- 1) Burmistrz Stepnicy
- 2) Wojewoda Zachodniopomorski

W celu podniesienia efektywności pracy Gminy Stepnica w zakresie wspierania rodziny
wydaję

zalecenia zwykłe:

- 1) w wywiadach środowiskowych wskazywać rodzaj trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 2) współpracę z podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny, w tym z kuratorem sądowym i przedszkolem dokumentować w sposób rzetelny, art. 15 ust. 1 pkt 18 wskazanej ustawy.

W przypadku braku zastrzeżeń do zaleceń pokontrolnych proszę poinformować mnie w ciągu 30 dni od daty otrzymania wystąpienia o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych.

Z upoważnienia
Wojewody Zachodniopomorskiego
Dawid Krystek
II Wicewojewoda

Zespół inspektorów:
Małgorzata Andraszkiwicz
Starszy inspektor wojewódzki
Karolina Czaja-Śmietana
Starszy inspektor wojewódzki

Zastępca Dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej
Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego
Izabela Wojtczak-Sikorska

Klauzula anonimizacji

- A. **Zakres wyłączenia:** informacje mogące bezpośrednio lub w kontekście ujawnić dane osobowe osoby fizycznej.
- B. **Podstawa prawna wyłączenia i przetwarzania:** art. 5 ust.2 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej(Dz. U. z 2022r poz. 902 – tekst jednolity), art. 5 ust.1. lit. B oraz art.6 ust.1 lit. C Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r z dnia 27 kwietnia 2016r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych, oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE
- C. **Osoba, która dokonała wyłączenia:** Dyrektor Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej
- D. **Podmiot w interesie którego dokonano wyłączenia z jawności:** art. 8 ust. 5 w związku z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej: (osoby fizyczne)